

การศึกษาวงดนตรีหล่อก๊อว์ สมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบฮวย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร A Study of Luogu Music Band of Hua Khiew Hiab Huy Association, Taphanhin District, Phichit Province

กฤติมณี พลประถม,¹ รุจี ศรีสมบัติ² และ กาญจนา อินทรสุวานนท์³
Kritmanee Phonpratoom,¹ Rujee Srisombut² and Kanjana Intarasunanont³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์) รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีหล่อก๊อว์ของสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบฮวย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร 2) ศึกษาวงดนตรีหล่อก๊อว์ของสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบฮวย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยใช้ข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก และใช้ข้อมูลทางด้านเอกสารประกอบการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า 1) วงดนตรีหล่อก๊อว์ของชาวตะพานหิน ได้ก่อตั้งขึ้นจากสมาชิกชมรมดนตรีจีน ซึ่งเป็นชาวจีนแต่จิวที่อพยพมาเข้ามาอยู่ในอำเภอตะพานหิน ประมาณปี พ.ศ. 2480 ภายหลังจากคณะกรรมการและอาจารย์ผู้สอนได้ส่งมอบวงดนตรีหล่อก๊อว์ให้กับสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบฮวย หลังเสร็จสิ้นจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร ชาวจีนจะว่าจ้างจิวมาแสดงเพื่อตอบแทนเทพเจ้าที่ช่วยคุ้มครองดูแลให้การงานราบรื่นตลอดปี และการอัญเชิญเทพเจ้าออกจากศาลเจ้านั้น จำเป็นต้องมีวงดนตรีหล่อก๊อว์บรรเลงในพิธีปวงจับเซียงเพื่อความสิริมงคล จึงเกิดเป็นงานประจำปีเจ้าพ่อเจ้าแม่ปึงท้าวกงมา ประกอบด้วย พิธีกรรมเชิญเจ้า พิธีกรรมส่งเจ้า พิธีกรรมแห่เป็ย พิธีขึ้นเสาที่กตั้ง 2) วงดนตรีหล่อก๊อว์ของสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบฮวย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร เป็นดนตรีจีนแต่จิวซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อพิธีกรรมเป็นดนตรีที่มีพลังและความศักดิ์สิทธิ์ เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เครื่องดนตรีประเภทบรรเลงทำนอง และ 2) เครื่องดนตรีประเภทประกอบจังหวะ บทเพลงที่ใช้บรรเลงแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เพลงประกอบพิธีกรรม 2) เพลงบรรเลงทั่วไป มีการถ่ายทอดการสอนดนตรีด้วยวิธีมุขปาฐะ และการสอนด้วยวิธีสาธิตให้กับนักดนตรี วงดนตรีหล่อก๊อว์เป็นวงดนตรีที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นดนตรีที่มีแบบแผน แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อและพิธีกรรมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ วงดนตรีหล่อก๊อว์ของสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบฮวยได้สร้างชื่อเสียงและช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับชาวอำเภอตะพานหินตลอดจนยังแสดงให้เห็นความสามัคคีของคนในชุมชน ความรักใคร่กลมเกลียวของคนตะพานหิน ทั้งคนจีน - ไทย ที่ช่วยรักษาธรรมเนียมประเพณีและสืบสานวัฒนธรรมที่มีมาแต่อดีตให้คงอยู่สืบไป

คำสำคัญ : การศึกษาวงดนตรีจีน / วงดนตรี หล่อก๊อว์ / สมาคม ฮั่วเคี้ยวเฮียบฮวย

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate the background and related culture of Luogu Music Band of Hua Khiew Hiab Huy Association, Taphanhin district, Phichit province, 2) to examine the Luogu Music Band of Hua Khiew Hiab Huy Association, Taphanhin district, Phichit province by using the fieldwork data and printed matter.

The findings of study were: 1) The Luogu Music Band of Taphanhin district people was established by the members of the Chinese Music Club who were Chinese people migrating from Chaozhou to settle in Taphanhin district in 1937. Later on the committee and instructors of music handed over the Band to Hua Khiew Hiab Huy Association. After the end of each harvest season, the Chinese people would hire a Chinese opera to play in return

to Gods for protecting and facilitating smooth works all year long. In addition, Gods were summoned from the shrine and a Luogu Music Band must be used to play in the Puang Chab Sieng ceremony (Teochew opera) to bless for luck. According to this event, there were annual ceremonies to worship the guardian spirits (Pueng Thao Kong Ma) which consisted of summoning Gods from the shrine, sending Gods to the heaven, rising a lantern pillar (Tee Kong Teng) and Hae Pia ceremony. 2) The Luogu Music Band of Hua Khiew Hiab Huy Association, Taphanhin district, Phichit province was a Chinese music band which played an important role for ceremonies. Its music was filled with power and holiness. The music instruments were divided into 2 types: 1) orchestras instrument, and 2) percussion instrument. Music was divided into 2 types: 1) music for ceremony, and 2) music for playing in general. The music teaching methods were used through oral transmission and demonstration. The Luogu Music band showed its identity, outstanding performance, uniqueness, traditional pattern. It presented the strength of culture and tradition, belief, and ceremony which was inherited from their ancestors. The Luogu Music Band of Hua Khiew Hiab Huy Association has built its reputation and helped stimulate economy for the Taphanhin district people. Especially, we could see the unity of people in the community, fraternal affection, and harmony of Taphanhin district people whether they were Chinese or Thai, who helped preserve the custom and tradition and carried on the culture from the past to remain forever.

Keywords : Study of Chinese Music Band / Luogu Music Band / Hua Khiew Hiab Huy Association

บทนำ

ดนตรีเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่อาศัยเสียงเป็นสื่อในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ ไปสู่ผู้ฟังดนตรีเป็นภาษาสากลของมนุษยชาติเกิดจากธรรมชาติ และมนุษย์นำมาดัดแปลงแก้ไขให้ประณีตและไพเราะ เมื่อรับฟังดนตรีแล้วเกิดอารมณ์รัก มีชีวิตชีวา เศร้าโศก รื่นเริงแจ่มใส สนุกสนาน เป็นต้น ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเช่นเดียวกับความเชื่อทางศาสนา พิธีกรรม ศิลปกรรมและประเพณี มนุษย์ได้สร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และยังคงพัฒนาต่อเนื่องไปจนถึงอนาคต การพัฒนาทางดนตรีนั้นมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ สภาพอากาศ สังคม ความเชื่อ ศาสนา ประชากร และการเมือง ด้วยปัจจัยข้างต้นนี้ทำให้ผลงานทางดนตรีมีการสร้างสรรค์ออกมาแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเครื่องจำแนกให้เห็นความแตกต่างของคนไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบคนหนึ่งกับคนหนึ่ง หรือกลุ่มคนหมู่ใดหรือชุมชนใดก็ตาม จะอธิบายให้เห็นความแตกต่างกันโดยไม่พูดถึงวัฒนธรรมนั้นย่อมทำได้ วัฒนธรรมทำให้คนเป็นคน วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนทั้งในส่วนบุคคลและพฤติกรรมสังคม การที่คนคิดทำอะไรต่างๆ ล้วนเป็นผลมาจากวัฒนธรรมทั้งสิ้น เพราะพฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ วิธีคิด วิธีปฏิบัติจากคนรุ่นก่อนๆ ทั้งสิ้น (สุขสมาน วงศ์สวรรค์ สถิตวงศ์สวรรค์ และบุญยืน ชัยสุโรจน. 2517) ในแต่ละวัฒนธรรมมี

ความแตกต่างกันทางความเชื่อ ศาสนา ความคิด และการดำรงชีวิต แต่สิ่งหนึ่งที่เหมือนกันในแต่ละวัฒนธรรมก็คือการใช้เพลงหรือดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำรงชีวิตของมนุษย์

คนจีนเดินทางมาเมืองไทยตั้งแต่สมัยที่มีความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างไทยกับจีนในสมัยสุโขทัย มีช่างจีนที่ทางราชสำนักจีนส่งมาสอนช่างไทยทำเครื่องสังคโลก อย่างไรก็ตามในสมัยนั้นชาวจีนยังไม่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองไทย ส่วนใหญ่จะเป็นพ่อค้าชาวจีนที่เดินเรือเข้ามาติดต่อค้าขายที่เมืองต่างๆ บริเวณรอบ อ่าวไทยและที่เมืองสุโขทัย ต่อมาในสมัยอยุธยา พ่อค้าชาวจีนที่เข้ามาค้าขายได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและช่วยด้านการค้าสำเภาของไทยด้วย (วิลาสวงศ์ พงศะบุตร และประพัฒน์ โน้มยวิบูลย์. 2548) ชาวจีนที่อพยพไปอยู่ในไทย ได้มีบทบาทด้านเศรษฐกิจ มีการแลกเปลี่ยนกันทางด้านวัฒนธรรมลูกหลานก็หล่อหลอมกลมกลืนเข้ากับคนไทย กลายเป็นคนไทยเป็นญาติมิตรกับคนไทยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีมิตรไมตรีต่อกันในเรื่อยๆ พ้นๆ ปีที่ผ่านมา บุคคลเหล่านั้นได้มีส่วนช่วยทำประโยชน์ต่อความสัมพันธ์ทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจีน - ไทยอย่างใหญ่หลวง (สิง อู่หยู. 2543)

ชาวจีนเดินทางเข้ามาในเมืองไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าที่เข้ามาติดต่อค้าขายจนถึงสมัยกรุงธนบุรีจึงมีชาวจีน เข้ามาตั้งถิ่นฐานและพำนักอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อมีคนจีนอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองหลวงเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้

เกิดการกระจายตัวของกลุ่มคนจีนไปยังจังหวัดอื่นๆ คนจีนกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่ในเมืองตะพานหิน ไม่มีข้อมูลทางหลักฐานแน่ชัด แต่พอคาดเดาว่าคนจีนกลุ่มแรกๆ นั้นคงจะเข้ามาหลังจากเมืองตะพานหินเริ่มขยายตัวมีการสร้างถนน มีสถานีรถไฟและเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางน้ำในย่านนี้ โดยคนจีนกลุ่มใหญ่นั้นจะเข้ามาเพื่อค้าขาย โดยเก็บอ้อมกำไร ขยายทุนจากเล็กสู่ใหญ่ จนเป็นเสาหลักที่สำคัญทางด้านธุรกิจในท้องถิ่นจนถึงปัจจุบัน คนจีนในอำเภอตะพานหินเป็นคนจีนแต่จิวเป็นส่วนใหญ่นอกนั้นก็ยังมีเงินไหหลำและจีนแคะตามลำดับ คนจีนเมื่อเข้ามาลงหลักปักฐานอยู่ในที่ใดก็มักจะทำบุญตามความเชื่อของตนมาเผยแพร่ด้วย ที่เห็นได้ชัดคือการเคารพนับถือเช่นไหว้บรรพบุรุษและนับถือผี เจ้าที่และเทวดา และมีการสร้างศาลเจ้าเพื่อเป็นศูนย์รวมและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

ชาวตะพานหินมีความเคารพและศรัทธาเจ้าพ่อทั้งสามองค์มาก (เจ้าพ่อปู่ท้าววง เจ้าพ่อไฉ่ซิ้งเอี้ย และเจ้าพ่อเก้าเทียนใต้) จัดให้มีงานฉลองใหญ่โตเป็นประจำทุกปี โดยอัญเชิญองค์เจ้าพ่อทั้งสามพระองค์ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวจีนแต่จิว และองค์เจ้าแม่ทับทิมซึ่งเป็นที่นับถือของชาวไหหลำ แห่งหนรอบเมืองเพื่อเป็นสิริมงคล ทำให้เกิดประเพณีการแห่ดนตรีหล่อกั้วมั่งกรทองเอ็งกอและสิงโต ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้ชาวตะพานหินเป็นอย่างมากทุกๆ ปี จะมีขบวนแห่เจ้าประจำปีซึ่งเรียกว่าขบวนเขี้ยวเปี้ยวหรือแห่เปี้ยว (บายผ้า) ซึ่งสมาคมและชมรมจีนในตลาดตะพานหินทุกสมาคมจะช่วยเหลืออย่างเข้มแข็ง ซึ่งจะจัดขึ้นประมาณเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ขบวนแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ประจำปีนั้นต้องมีดนตรีโบราณของจีน หรือที่ชาวตะพานหินรู้จักในชื่อวงดนตรีหล่อกั้ว

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะศึกษาดนตรีหล่อกั้วตลอดจนวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวงดนตรีหล่อกั้วของชาวจีนแต่จิวในอำเภอตะพานหิน เป็นวงดนตรีโบราณที่มีความเก่าแก่เป็นวงดนตรีที่สมบูรณ์แบบ มีการสืบทอดมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน คนจีน-ไทยในอำเภอตะพานหิน เชื่อว่าดนตรีสามารถเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ วงดนตรีหล่อกั้วจึงมีบทบาทสำคัญต่อพิธีกรรม เป็นดนตรีที่มีพลังและความศักดิ์สิทธิ์ วงดนตรีหล่อกั้วยังคงบรรเลงแห่อัญเชิญเจ้าพ่อเจ้าแม่เป็นประจำทุกปีมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังไม่ได้มีการศึกษาค้นคว้า วิจัยหรือทำการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดยเฉพาะเรื่องของดนตรีหล่อกั้วนั้นยังไม่มีนักบันทึกโน้ต อาจทำให้วงดนตรีหล่อกั้วและวัฒนธรรมทางดนตรีเกิดการเปลี่ยนแปลงและสูญหายได้ในอนาคต

ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและบันทึกเรียบเรียงให้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเหนียวแน่น ความกลมเกลียว ความสามัคคี การดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งและผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทย - จีน ทำให้วัฒนธรรมทั้งสองได้แทรกซึมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวตะพานหินจวบจนปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีหล่อกั้วสมาคม ฮั่วเคี้ยวเฮียบหวยอำเภอตะพานหินจังหวัดพิจิตร
2. ศึกษาวงดนตรีหล่อกั้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวยอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีหล่อกั้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย และศึกษาวงดนตรีหล่อกั้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยเลือกศึกษาเพลงบรรเลงในพิธีกรรม แห่เปี้ยว ในวันที่ 27 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 และศึกษาเฉพาะเครื่องดนตรีหลักในวงดนตรีหล่อกั้ว คือ ตัวโก้ว (กลอง) ฮวยเต็ก (ขลุ่ยผิวแนวขวาง) ฉิวบั้ง (กรับมือ) ฉาบ ฉาบเล็ก ล้อ (ฆ้องไม่มีปี่ม) และ ตีต้า (เป้) เท่านั้น การลงพื้นที่ภาคสนามของวงดนตรีนั้นเป็นการหาข้อเท็จจริงจากแหล่งต่างๆ ที่ปรากฏในขณะนั้นเพื่อความสมบูรณ์ของวัฒนธรรมดนตรี

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการบันทึก การสัมภาษณ์ การบันทึกภาพนิ่ง และการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากวิทยากร นักดนตรีและสมาชิกของวงดนตรีหล่อกั้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย
2. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการบันทึกเพลงเป็นโน้ตสากล
3. ใช้ภาษาจีนสำเนียงแต่จิวเป็นภาษาหลักในงานวิจัย ผู้วิจัยจะเขียนเป็นคำอ่านภาษาไทยเพื่อให้ได้เสียงที่ใกล้เคียงกับสำเนียงแต่จิวมากที่สุด

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลภาคสนามที่อำเภอ

ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร โดยมีกลุ่มเป้าหมายอยู่ที่กลุ่มชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนตลอดจนคนไทยที่มีความสัมพันธ์กับวงดนตรีหล่อแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเหียบหวยโดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้ให้ข้อมูลที่มีบทบาทและหน้าที่ในวงดนตรีหล่อแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเหียบหวย หัวหน้าสมาคม ครูผู้ถ่ายทอดดนตรี นักดนตรี ผู้ควบคุมวง กลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีความสำคัญในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของวงดนตรี มีความรู้เกี่ยวกับดนตรีเป็นอย่างดี และสามารถบรรเลงดนตรีหล่อแก้วได้
2. ผู้ให้ข้อมูลในชุมชน กลุ่มนี้จะมีความเกี่ยวข้องกับดนตรี และมีความรู้พื้นฐานทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม บทบาทของวงดนตรีหล่อแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเหียบหวย ที่มีต่อชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนามเป็นหลักโดยใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
  - 1.1 การสังเกต (Observation) ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยได้เข้าร่วมเล่น ฮวยเต็ก
  - 1.2 การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัย สัมภาษณ์ ผู้ควบคุมวง นักดนตรี สมาชิกภายในวง รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า แบบเจาะจงและแบบปลายเปิดเป็นแบบสอบถามประวัติส่วนตัวและประวัติทางด้านการเรียนดนตรี ความคิดเห็นเกี่ยวกับวงดนตรีหล่อแก้ว เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบสามารถ ตอบได้อย่างเต็มที่
2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
  - 2.1 อุปกรณ์ในการจดบันทึก แบบสัมภาษณ์และกระดาษบันทึกโน้ต
  - 2.2 เครื่องบันทึกเสียง
  - 2.3 เครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหว
  - 2.4 เครื่องบันทึกภาพนิ่ง
  - 2.4 สายวัดใช้วัดลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวม ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและสิ่งพิมพ์ได้แก่ เอกสาร วารสาร จุลสาร บทความ รายงานการสัมมนา และการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดนตรีจีน ซึ่งได้ทำการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้
  - 1.1 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- 1.2 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
- 1.3 หอสมุดแห่งชาติ
- 1.4 ห้องสมุดศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- 1.5 หอสมุดมหาวิทยาลัยมหิดล
- 1.6 ห้องสมุดประชาชนจังหวัดพิจิตร

2. การศึกษาข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลภาคสนาม ได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มา เรียบเรียงและลำดับขั้นตอนดังนี้

- 2.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและตำราวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของดนตรีและวัฒนธรรมประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย
  - 2.1.2 นำข้อมูลที่ได้มาทำการเรียบเรียงจัดลำดับสาระและจัดแบ่งหมวดหมู่เรียงเรียงตามขั้นตอนความต่อเนื่อง
- 2.2 ศึกษาข้อมูลจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม
  - 2.2.1 ประวัติความเป็นมาของวงดนตรีหล่อแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเหียบหวย
  - 2.2.2 ศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีหล่อแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเหียบหวย
  - 2.2.3 เรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นลายลักษณ์อักษร
  - 2.2.4 เรียบเรียงข้อมูลภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวในการบรรเลงวงหล่อแก้ว
  - 2.2.5 เรียบเรียงข้อมูลจากการบันทึกเสียงบทเพลงและบันทึกโน้ตในรูปแบบโน้ตสากล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลจากการลงภาคสนามเป็นหลักและงานวิจัยเป็นวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีหล่อแก้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมดนตรีแต้จิ๋วที่มาพร้อมกับชุมชนชาวจีนมณฑลกว่างตุง ในการศึกษาครั้งนี้พยายามสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของดนตรีจีนในเขตอำเภอตะพานหินที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อของชุมชนชาวจีนที่มีเป็นข้อมูลที่ช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ขึ้นโดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของวงดนตรีหล่อแก้วและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง
  - 1.1 ประวัติความเป็นมาของวงดนตรีหล่อแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเหียบหวย

2. ศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีหล่อแก้ว
สมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย

2.1 ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวงหล่อแก้วสมาคม
ฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย

2.2 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงวงหล่อแก้ว
สมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย

2.3 การแต่งกายของนักดนตรีหล่อแก้วสมาคม
ฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย

2.4 บทบาทของวงดนตรีที่มีต่อชุมชน

3. ศึกษาวงดนตรีหล่อแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย
อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร

3.1 วิธีการถ่ายทอดทางดนตรี

3.2 นักดนตรี

3.3 เครื่องดนตรี

3.4 บทเพลง

สรุปผลการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมาของวงดนตรีหล่อแก้วและวัฒนธรรม
ที่เกี่ยวข้อง

1.1 ประวัติความเป็นมาของวงดนตรีหล่อแก้วสมาคม
ฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย

จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ไม่พบข้อมูล
ที่แน่ชัดว่าคนจีนกลุ่มใดเป็นกลุ่มแรกที่ย้าย ถิ่นฐานเข้ามาอยู่
ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ชาวจีนกลุ่มนี้ยังคงยึดถือ
วัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิม ของตนด้วยการกราบไหว้ขอพรจาก
เทพเจ้าเพื่อความเจริญรุ่งเรืองทางการค้า ความอยู่ดีมีสุขของ
ครอบครัว สำหรับกลุ่มนักดนตรีชาวจีนที่นำดนตรีเข้ามา ไม่ได้
ยึดดนตรีเป็นอาชีพ แต่เป็นกลุ่มพ่อค้าชาวจีน ชาวจีนกลุ่มนี้
เป็นชาวจีนแต้จิ๋ว ซึ่งสามารถเล่นดนตรีจีนที่ได้รับการถ่ายทอด
มาจากประเทศจีน โดยสันนิษฐานว่าได้เริ่มนำดนตรีจีนดังกล่าว
เข้ามาในอำเภอตะพานหินในปีพ.ศ. 2480 (ทศพล เตียวประเสริฐกุล.
2556) และใช้เวลาว่างหลังการทำงาน ในการเล่นดนตรีเพื่อความ
เพลิดเพลินและผ่อนคลาย ไปพร้อมกับการสังสรรค์พูดคุยและ
ดื่มชา จากกิจกรรมดนตรีในลักษณะนี้ต่อมาได้พัฒนาจนเกิด
เป็นสมาคมดนตรีจีนคู่หลักไบัว ในเทศบาลหัวเจ้าสมาชิกของ
สมาคมจะบรรเลงเครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนอง แต่เครื่อง
ดนตรีประเภทประกอบจังหวะคือ ล้อ และฉาบต่างๆ ได้รวบรวม
คนงานชาวจีน เพื่อร่วมบรรเลงในวงดนตรีหล่อแก้ว โดยจัดเป็น
ขบวนเพื่ออัญเชิญเทพเจ้า

พ.ศ. 2501 สมาคมดนตรีได้เชิญอาจารย์จากจีนแผ่นดินใหญ่
มาสอน จากนั้นมีอาจารย์ไ้ว รับช่วงสอนต่อให้กับวงดนตรี
หล่อแก้ว และอาจารย์เทียนของ แซ่ลิ้ม (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว)
ในปีนั้นสมาคมดนตรีได้จัดหาเด็กผู้ชายในอำเภอตะพานหิน เพื่อเข้า
ร่วมบรรเลงวงดนตรีหล่อแก้ว

พ.ศ. 2506 นายวิเชียร หล่อทองไพศาล (อาเจ็กวิเชียร)
ดำรงตำแหน่งเป็นประธานสมาคมดนตรีจีนคู่หลักไบัว นายวิเชียร
ยังได้เปลี่ยนให้มีนักดนตรีผู้หญิง บรรเลงวงดนตรีหล่อแก้วแทน
นักดนตรีผู้ชายเพราะว่าผู้หญิงมีความอ่อนหวาน อ่อนช้อย นุ่มนวล
เวลาเล่นและตีไม้แข่งกระด้างเหมือนผู้ชาย ตั้งแต่นั้นมาวงดนตรี
หล่อแก้วของคนตะพานหินก็ใช้ผู้หญิงบรรเลงมาตลอด

พ.ศ. 2520 อาจารย์ไ้วย้ายไปอยู่จังหวัดขอนแก่น
อาจารย์ไ้วได้ขอให้นายไมตรี ศศิรินทร์ชัย (อาแปะลิบ) ช่วยสานต่อ
และถ่ายทอดการสอนดนตรีหล่อแก้วต่อไป

พ.ศ. 2526 นายวิเชียร หล่อทองไพศาลและนายไมตรี
ศศิรินทร์ชัย ได้ปรึกษาว่าควรที่จะเปลี่ยนผู้ดูแลวงดนตรีหล่อแก้ว
เนื่องด้วยนายวิเชียร หล่อทองไพศาล มีอายุมากขึ้น ปีต่อๆ ไป
อาจดูแลวงดนตรีได้ไม่เต็มที่ และที่สำคัญควรหาคนดูแลวง
ดนตรีที่และสามารถรักษาดูแลวงดนตรีหล่อแก้วให้มีสืบต่อไปยัง
ชั่วลูกชั่วหลาน จึงส่งมอบวงดนตรีหล่อแก้วให้กับสมาคมฮั่วเคี้ยว
เฮียบหวย จากนั้นมาวงดนตรีหล่อแก้วก็ได้อยู่ในความดูแลของ
สมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวยจนถึงปัจจุบัน

2. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีหล่อแก้วสมาคม
ฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย

2.1 ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวงหล่อแก้วสมาคม
ฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย มีดังนี้

2.1.1 พิธีไหว้ครู ชั่งง่วนสวย เป็นเทพเจ้า
แห่งศิลปศาสตร์ต่างๆ เช่น การดนตรี การแสดงและศิลปะแห่ง
การบันเทิงต่างๆ อุปรากรจีน มังกร เอ็งกอ ฯลฯ วงดนตรีหล่อแก้ว
นิยมเคารพกราบไหว้เทพชั่งง่วนสวยก่อนการแสดง เพื่อให้เกิด
ขวัญและกำลังใจเพื่อเป็นสิริมงคลแก่นักแสดง

2.1.2 การรับศิษย์ของวงดนตรีหล่อแก้ว เป็น
การนำส้มไปขออนุญาตกับครอบครัวนักดนตรี ในสมัยก่อนสมาคม
ดนตรีจีนจะนำส้มไปที่บ้านของ นักดนตรี เพื่อเป็นการขออนุญาต
ผู้ปกครอง การนำส้มไปที่บ้านนั้น เป็นการประกาศให้ทราบว่าคุณสาว
ไม่ได้ทำในสิ่งที่เสื่อมเสียผิดจารีตประเพณี แต่เป็นการได้รับเกียรติ
และเป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชนชาวจีน

2.1.3 พิธีขอขมาเจ้าของหนังกลอง ผู้ที่ ตีกลอง
(ตัวโถ้ว) จะต้องทำการขอขมาเจ้าของหนังกลอง จามรีหรือวัวที่
เสียสละชีวิตเพื่อเอาหนังมาทำเป็นเครื่องดนตรี

2.2 พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลง วงหล่อแก้ว
สมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย

พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบรรเลงวงดนตรีหล่อก้าว
สมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย อำเภอดงตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
ประกอบไปด้วย

2.2.1 งานประจำปีเจ้าพ่อเจ้าแม่ปึงท้าววงมา
อำเภอดงตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

2.2.1.1 พิธีกรรมเชิญเจ้า การเชิญเจ้า
ออกจากศาลเจ้าที่ประทับสู่ศาลเจ้าชั่วคราวนั้น จะจัดขึ้นในวันแรก
ของงาน และต้องเชิญเจ้าพ่อปึงท้าววงซึ่งเป็นเทพเจ้าที่เป็น
ประธานในงานจึงออกจากศาลเจ้าก่อน พิธีกรรมเชิญเจ้านั้นต้อง
เชิญในวันแรกของงานที่จัดขึ้น การอัญเชิญเจ้านั้นจำต้องมีวงดนตรี
หล่อก้าวในการทำ พิธีอัญเชิญ โดยจะใช้พิธีปวงจับเซียงหรือปวงเซียง
“พิธีปวงเซียง” หมายถึง การบรรเลงบทเพลงชุมนุมเทวดา ซึ่ง
ประกอบไปด้วยบทเพลงดังต่อไปนี้ 1) บุ่งเตียมกั้ง 2) ซังซุยแก้ว
3) ซิงจยเพลง 4) เซียงกอ 5) ตัวซุยแก้ว 6) ไก้วบุยจื่อ 7) เซ็งกั้งอั้ง
8) เกียกวง 9) ซังกัยจื่อ 10) กังยี่จู้ย 11) หงษ์เหย่เลาะ เพื่อ
สักการะและอวยพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่ออัญเชิญเทพเจ้าและสิ่งมงคล
ต่างๆ ตามความเชื่อของชาวจีนในสมัยโบราณ ซึ่งเชื่อว่าดนตรี
สามารถเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ได้การที่จะเชิญ
เจ้าออกจากศาลเพื่อขึ้นเกี่ยวไปที่ศาลเจ้าชั่วคราวนั้น ต้องเดินแห่
ตามเข็มนาฬิกา และห้ามแห่เจ้าลอดผ่านใต้สะพานโดยเด็ดขาด
เพราะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ห้ามมีสิ่งของหรือมนุษย์อยู่สูงกว่า
เจ้าพ่อเจ้าแม่ ถ้าจำเป็นต้องลอดผ่านใต้สะพานต้องใช้ผ้าแดงคลุม
ทั้งเกี่ยว จึงลอดผ่านได้ แต่ส่วนใหญ่ไม่นิยมลอดผ่านใต้สะพาน
หลังจากที่เจ้าพ่อเจ้าแม่ทุกพระองค์ได้ประทับในศาลเจ้าชั่วคราว
นั้นจะมีตึกเก้ง (คนเฝ้าศาลเจ้า) เป็นคน จุดธูป จุดเทียน และเปลี่ยน
น้ำชาในศาลเจ้าชั่วคราวทุกวัน

2.2.1.2 พิธีกรรมแห่เป็ย กำหนดให้เป็น
วันแห่เจ้าหรือวันพระออกเที่ยวเพื่อโปรดสัตว์ ซึ่งอีกนัยหนึ่ง
เหมือนกษัตริย์เสด็จเยี่ยมราษฎร ขบวนแห่จะมีการจัดการละเล่น
พื้นบ้านแต่จิวในริ้วขบวน สลับกับเป็ยอย่างสวยงาม ในระหว่าง
พิธีกรรมแห่เป็ย ชาวบ้านจะนำรูปของตนมาเปลี่ยนกับรูปของ
เจ้าพ่อเจ้าแม่เพื่อนำไปบูชาต่อ ที่บ้าน วงดนตรีหล่อก้าวสมาคม
ฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย ทำพิธีกรรมปวงจับเซียง พิธีปวงจับเซียงหรือ
ปวงเซียงนั้นเป็นบทเพลงชุดชุมนุมเทวดา จะใช้ฉิวปุม (กรับมือ)
เข้ามาบรรเลงร่วมกับตัวแก้ว (กลอง) เพื่อสักการะและอวยพร
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเพื่ออัญเชิญเทพเจ้าทุกพระองค์ลงมาสู่สถานที่
นั้นๆ เพื่อบอกกล่าวขอพรให้ช่วยคุ้มครองรักษา ช่วยคลบบันดาล
ความกล้า ความมั่นใจ ให้กับผู้ที่มาร่วมงานและวงดนตรีหล่อก้าวให้
เล่นได้อย่างราบรื่นตลอดทั้งงาน คนแต่จิวใช้วงดนตรีหล่อก้าว
เป็นเสมือนดนตรีศักดิ์สิทธิ์คล้ายกับที่คนไทยใช้วงปี่พาทย์ใน
พิธีกรรมต่างๆ วงดนตรีหล่อก้าวจึงเป็นดนตรีที่ใช้ในงานมงคลที่
เกี่ยวข้องกับเทพเจ้าเป็นส่วนใหญ่ เมื่ วงดนตรีหล่อก้าวบรรเลง

ปวงเซียงเสร็จจึงจะสามารถเคลื่อนย้ายเทพเจ้าออกจากแท่นที่
ประทับได้

2.2.1.3 พิธีกรรมส่งเจ้า การส่งเจ้ากลับ
ศาลเจ้าที่ประทับจะจัดขึ้นในวันสุดท้ายของงาน ก่อนจะเชิญเจ้า
ออกจากที่ประทับในศาลเจ้าชั่วคราวนั้น ต้องมีวงดนตรีหล่อก้าว
มาทำพิธีปวงจับเซียงก่อนถึงจะสามารถอัญเชิญเทพเจ้าทุกองค์
ออกจากศาลเจ้าชั่วคราว จัดขบวนส่งเสด็จเจ้ากับศาลเจ้าที่ประทับ
ขบวนแห่เจ้านั้นต้องเดินย้อนเข็มนาฬิกา แห่ไปรอบตลาดเพื่อให้
ประชาชนชาวตลาดได้กราบไหว้และร่วมส่งเสด็จเจ้าพ่อเจ้าแม่
กับศาล

2.2.1.4 พิธีขึ้นเสาที่กึ่งเต็ง งานประจำปี
เจ้าพ่อเจ้าแม่ จะเปิดประมุขวัดมุงกลของเจ้าพ่อเจ้าแม่ เพื่อความ
เป็นสิริมงคลแก่ผู้ร่วมงาน และผู้ที่ประมุขเสาที่กึ่งเต็งได้ ต้องทำ
พิธีขึ้นเสา โดยวงดนตรีหล่อก้าวต้องทำพิธีปวงจับเซียง ระหว่างที่
วงดนตรีหล่อก้าวทำพิธีปวงจับเซียง ไฟทุกดวงในบ้านต้องเปิดไว้
และไหว้ที่ตู้จู้เอี้ย เจ้าของบ้านเป็นคนนำไหว้เสาที่กึ่งเต็งตามด้วย
สมาชิกทั้งหมดภายในบ้าน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว
ผู้ที่ประมุข

2.3 การแต่งกายของนักดนตรีหล่อก้าว

การแต่งกายของวงดนตรีหล่อก้าวสมาคมฮั่วเคี้ยว
เฮียบหวย มีศิลปะการแต่งกายที่มีมาตั้งแต่อดีตปรับเปลี่ยนไปตาม
สภาพแวดล้อมและกาลเทศะ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การสวมใส่
เสื้อผ้าของนักดนตรีไม่เพียงเน้นความสวยงามแต่ยังนึกถึงความ
สะดวกสบายในการสวมใส่ เพราะนักดนตรีต้องทำพิธี ปวงจับเซียง
ในตอนเช้า และรวมถึงเดินแห่เป็ยในช่วงเช้าถึงเย็น เสื้อผ้าที่
นักดนตรีสวมใส่ต้องระบายความร้อนและสามารถป้องกันแสงแดด
ได้ สีของชุดจะเปลี่ยนไปใน แต่ละปีตามแต่ความต้องการของ
คณะเท่านั้น

2.4 บทบาทของวงดนตรีที่มีต่อชุมชน

ความเชื่อและพิธีกรรมที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่
ของคนในอำเภอดงตะพานหิน รวมทั้งการให้ วงดนตรีหล่อก้าวเป็น
ส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมประเพณี สามารถช่วยส่งเสริมให้เยาวชนคน
รุ่นหลังรักและหวงแหนความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นของตน
และช่วยสืบสานและอนุรักษ์วงดนตรีหล่อก้าวของชาวตะพานหิน
ชาวบ้านในอำเภอดงตะพานหินไม่ว่าจะเป็นคนจีนหรือคนไทย เกิด
ความสงบร่มเย็น รักใคร่กลมเกลียว และเชื่อว่าเทพเจ้าทุกพระองค์
จะรักษาและคุ้มครองให้ปลอดภัยและแคล้วคลาดจากภัยอันตราย
ทั้งปวง การจัดงานประจำปี เจ้าพ่อเจ้าแม่ปึงท้าววงมา ช่วยกระตุ้น
เศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวในอำเภอดงตะพานหินอีกด้วย

3. วงดนตรีหล่อก้าวสมาคมฮั่วเคี้ยว เฮียบหวย อำเภอดง
ตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

3.1 วิธีการถ่ายทอดทางดนตรี

ในปัจจุบันวงดนตรีหลอแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย อ.ตะพานหิน จ.พิจิตร มีอาจารย์ผู้สอน 2 ท่านคือ อาจารย์ไมตรี ศศิณิรัตศัย เป็นผู้สอนหลอแก้ว (เครื่องดนตรีประกอบจังหวะ) และอาจารย์ศิระ อุดม เป็นผู้สอนเอาแป้ (เครื่องดนตรีดำเนินทำนอง) โดยลักษณะการสอนของทั้งสองท่านจะมีแนวการสอนที่คล้ายกัน คือแนวการสอนแบบมุขปาฐะ คำพูดต่อคำพูด ตัวต่อตัวให้กับศิษย์ และแนวการสอนด้วยการสาธิต สอนด้วยการปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง เพื่อเกิดความเข้าใจง่ายต่อการจดจำและเลียนแบบ

3.2 นักดนตรี

นักดนตรีของวงดนตรีหลอแก้ว ยุคแรกเป็นการรวบรวมจับกัง และสมาชิกสมาคมดนตรีจีนมาบรรเลงในงานแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ประจำปี หลายปีต่อมาสมาคมดนตรีจีนนำเด็กผู้ชายในอำเภอตะพานหินมาหัดเรียนและบรรเลงให้กับวงดนตรีหลอแก้ว ในพ.ศ. 2506 สมาคมจึงได้เปลี่ยนจากนักดนตรีผู้ชายเป็นนักดนตรีผู้หญิง เพราะว่าผู้หญิงมีความอ่อนหวาน อ่อนช้อย นุ่มนวล สมาชิกนักดนตรีในวงดนตรีหลอแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวยในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 43 คน ประกอบด้วย 14 คนเล่น เครื่องดนตรีประเภทบรรเลงทำนอง และเล่นเครื่องดนตรีประเภทประกอบจังหวะ 29 คนเล่น

3.3 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีของวงดนตรีหลอแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนอง ได้แก่
  - 1) ฮวยเต็ก 2) ตีต๋า
  2. เครื่องดนตรีประเภทประกอบจังหวะ ได้แก่
    - 1) ตัวโก้ว 2) ฉาบ 3) ฉาบเล็ก 4) ล้อ 5) แต่งเล็ก 6) แต่งใหญ่ 7) คอง 8) ฉิ่งเดี่ยว 9) ฉิมปอ 10) ชวี่ปั้ง

3.4 บทเพลง

เพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีกรรมแห่เป็ยของ วงดนตรีหลอแก้วสมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบหวย อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) เพลงประกอบพิธีกรรม 2) เพลงบรรเลงทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. เพลงประกอบพิธีกรรมหรือพิธีปวงจับเซียง หมายถึง การบรรเลงบทเพลงชุมนุมเทวดา เพื่อสักการะและอวยพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่ออัญเชิญเทพเจ้าและสิ่งมงคลต่างๆ ตามความเชื่อถือของชาวจีนในสมัยโบราณ ซึ่งเชื่อว่าดนตรีสามารถเป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ ซึ่งประกอบไปด้วยบทเพลง ดังต่อไปนี้

1. บุ่งเตียมกั้ง
2. ชังชุยโก้ว

3. ชังจุยหลง

4. เซียงกอก
5. ตัวชุยโก้ว
6. โก้วบุยจื่อ
7. เซ็งกั้งอั้ง
8. เกียกวง
9. ชังก้วยจื่อ
10. กังยี่จู้ย
11. หงษ์หยี่เลื้อ

ตัวอย่างบทเพลงชังชุยโก้ว

Musical score for Chong Chui Kou (Chang Chui Kou) in 2/4 time, tempo 120. The score includes staves for vocal line (สว. - ฮวยเต็ก), Gong (กลอง), Ban (ฉาบ), Ban Lek (ฉาบเล็ก), and Di (ล้อ).

ชังชุยโก้วเป็นเพลงเร็วใช้บรรเลงระหว่างพิธีปวงจับเซียง

2. เพลงบรรเลงทั่วไปหรือเจ็ยโหล่วเกีย คือเพลงบรรเลงทั่วไปหลังจากเจ้าเสด็จประทับที่เกี้ยวแล้ว

1. เซียวไปตั้ง
2. เกาเหลียงฮ้วง
3. กิมหม่อเซียง

ตัวอย่างเพลงเกาเหลียงฮ้วง

Musical score for Gao Liang Huang in 2/4 time, tempo 90. The score includes staves for vocal line (สว. - ฮวยเต็ก), Gong (กลอง), Ban (ฉาบ), Ban Lek (ฉาบเล็ก), and Di (ล้อ).

Continuation of the musical score for Gao Liang Huang, showing the vocal line and accompaniment.

เพลงเกาเหลียงฮ้วงเป็นเพลงจังหวะปานกลางใช้บรรเลงระหว่างแห่เป็ย ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน นุ่มนวล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ชาวจีนโพ้นทะเลได้เข้ามาอาศัยในเมืองตะพานหิน จังหวัดพิจิตร และได้นำวัฒนธรรมดนตรีแต่จิวเข้ามาเผยแพร่ในเมือง ตะพานหิน ชาวจีนกลุ่มนี้สามารถเล่นดนตรีจีนที่ได้รับการถ่ายทอด มาจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ และใช้เวลาว่างหลังการทำงาน ในการเล่นดนตรีเพื่อผ่อนคลาย จากกิจกรรมดนตรีในลักษณะนี้ ต่อมาได้พัฒนาจนเกิดเป็นสมาคมดนตรีจีนกู่หลัโก้ว และได้ร่วม บรรเลงอัญเชิญเทพยดาฟ้าดินและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในงานเทศกาล ไหว้เจ้าประจำปี ซึ่งประกอบไปด้วยพิธีกรรมเชิญเจ้า พิธีกรรม แห่เป็ย พิธีกรรมส่งเจ้า และพิธีกรรมขึ้นเสาทิ้งงตั้ง ซึ่งพิธีที่ กล่าวมานี้จะปราศจากพิธีใดพิธีหนึ่ง ใน 4 พิธีนี้ไม่ได้ เพราะจะเกิด ความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ขาดความอุดมสมบูรณ์ เกิดโรคระบาดและเกิดภัยพิบัติขึ้นทันที งานไหว้เจ้าประจำปีจะ จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนของทุกปีหรือขึ้นอยู่กับการประชุมของ คณะเถาั้งตามความเหมาะสม เป็นระยะเวลาทั้งหมด 7-10 วัน ซึ่งเทศกาลไหว้เจ้าประจำปีนั้นเป็นพิธีกรรมที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตชุมชนชาวจีน-ไทย การกระตุ้นเศรษฐกิจและ ส่งเสริมการท่องเที่ยว การรักษาระบบนิเวศประเพณีที่มีประวัติ ความเป็นมาที่ยาวนานและมีคุณค่าทางจิตใจ ซึ่งเห็นว่ามี ความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเกียรติ มารคแมน (2539) การย้ายถิ่นฐานของคนจีนมายังดินแดนไทยนี้ชาวแต่จิวได้นำ ศิลปะการแสดงชนิดนี้ติดตัวมาด้วย ที่ใดมีชาวจีนอาศัยอยู่เป็น กลุ่มใหญ่จะต้องมีการจ้างจิวทุกที่ไป ชาวจีนเป็นผู้ยึดถือใน ประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อแห่งศาสนาดั้งเดิมอย่าง เคร่งครัด แม้จะอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งใหม่และมีสิ่งแวดล้อม ใหม่ก็ยังยึดมั่นปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีต่อไป หลักฐานสำคัญที่ยืนยันค่ากล่าวข้างต้นคือ การก่อสร้าง ศาสนสถาน ของชาวจีน เพื่อปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา ของชาวจีน

2. การถ่ายทอดทางดนตรีใช้การถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ ต่อเพลงด้วยเสียงร้อง และจับมือสอนบรรเลง มีการบันทึกโน้ตไว้ เป็นตัวเลข ตามความเข้าใจของอาจารย์ผู้สอน ทำให้การถ่ายทอด ทางดนตรีไม่เป็นระเบียบแบบแผน ซึ่งการบันทึกโน้ตในลักษณะนี้ ทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาไม่สามารถทำการศึกษได้ด้วยตนเองได้ ต้องอาศัยการร้องบอกโน้ตก่อน จึงจะรู้ถึงทำนองเพลงที่ต้องการ ทำให้การถ่ายทอดซ้ำและอาจเกิดความคลาดเคลื่อนของทำนอง เพลงได้ ความแตกต่างระหว่างนักดนตรีหล่อแก้วสมัยก่อนกับ ปัจจุบัน นักดนตรีหล่อแก้วสมัยก่อนอาสาเข้าร่วมบรรเลงแห่เจ้า เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนและครอบครัว สมัยนี้ต้องมีค่าตอบแทน ให้กับนักดนตรี ปัจจุบันนี้มีความเจริญทางวัตถุและความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยี ส่งผลให้ผู้ที่สนใจฝึกหัดหล่อแก้วน้อยลง ขาดความเอาใจใส่ที่จะเข้าร่วมบรรเลงและสืบทอดจากเยาวชน คนรุ่นหลังอย่างจริงจัง

วงดนตรีหล่อแก้วเป็นวงดนตรีที่มีพลังและความขลัง มีความเชื่อว่าเสียงหล่อแก้ว สามารถส่งถึงเทพเจ้าให้รับรู้ และสามารถขับไล่สิ่งชั่วร้ายได้ ซึ่งเห็นว่ามีผลคล้ายคลึง กับงานวิจัยของ จิตรา ก่อนันทเกียรติ (2542) คนจีนโบราณ เชื่อว่าเสียงดนตรีช่วยขับไล่สิ่งชั่วร้ายให้พ้นไป วงดนตรีหล่อแก้ว เน้นเครื่องประกอบจังหวะที่เป็นโลหะ ตีให้เกิดเสียงดังกังวาน เครื่องดนตรีประเภทดำเนินทำนองผสมผสานกันอย่างลงตัว บทเพลงหรือดนตรีมีความสำคัญต่อพิธีกรรม เพราะดนตรีเป็น ตัวกลางสื่ออารมณ์และความรู้สึก ทำให้ผู้ฟังเกิดความเชื่อศรัทธา และความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรมมากยิ่งขึ้น ทั้งหมดนี้เกิดจาก ความร่วมมือของคนในชุมชนและการบริหารจัดการของสมาคม ทำให้วงดนตรีหล่อแก้วซึ่งเป็นวัฒนธรรมของ ชาวจีนดำรงอยู่ อย่างเข้มแข็งและผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทย ทำให้วัฒนธรรม ทั้งสองได้แทรกซึมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวตะพานหิน จวบจนปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำเทคนิคการถ่ายทอดการสอนวงดนตรีหล่อแก้วของ สมาคมฮั่วเคี้ยวเฮียบห้วยไปใช้ในการสอนให้กับวงดนตรีหล่อแก้ว ในจังหวัดอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเทคนิคทางดนตรี รูปแบบของวง บทเพลง และวิธีการบรรเลง
2. นำเพลงบรรเลงทั่วไปหรือเจียโหล่วเกียมาเรียบเรียง เสียงประสาน แต่งทำนองเพลงใหม่หรือนำเพลงไทยเดิมมาผสม กับดนตรีจีนที่แต่งโดยนักดนตรีสมัยใหม่

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร มีวงดนตรีจีนอีก วงที่น่าทำการศึกษาคือวงดนตรีจีนของ ชาวจีนไหหลำ
2. ศึกษาเทคนิคและวิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีแต่ละ ชิ้นในวงดนตรีหล่อแก้ว
3. ควรมีการจัดบันทึกโน้ตเพลงบรรเลง ที่มีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมแห่เป็ยทั้งหมด เพื่อความสะดวกในการเรียนรู้และ ฝึกหัดเพลง และป้องกันการสูญหายของบทเพลง

เอกสารอ้างอิง

- จิตรา ก่อนนทเกียรติ. (2542). *ธรรมเนียมนี้คือคำพร เฮง เฮง เฮง ซก*. กรุงเทพฯ : แพรวสำนักพิมพ์.
- Gohnanthakiat, J. (1999). *This tradition is a blessing Heng Heng left*. Bangkok : Praew Publishing.
- ทศพล เตียวประเสริฐกุล. (2556). *ภาพเก่าเล่าขานตำนาน ตะพานหิน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- Tiawprasertkun, T. (2013). *Old pictures recount the legend of Taphanhin*. Bangkok : October Printing.
- วิเกียรติ มารคแมน. (2539). *जूแต่जूกับภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมดนตรี : กรณีศึกษาคณะเหล่าบ่วงนี้ ชุงบ่วง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Markman, V. (1996). *The reflection of musical culture from Chowzhou Chinese Opera: The case study of Lhao Buang Nee Choong Pung* (Unpublished master's thesis). Mahidol University, Bangkok, Thailand.
- วิลาสวงศ์ พงศบุตร และประพิณ มโนมัยวิบูลย์. (2548). *บรรณาธิการ. จากฮวงโหสูเจ้าพระยา*. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Phongsabut, W. & Manomaiwibun, P. (2005). *Editors. From the Yellow River to the Chaophraya River*. Bangkok : Amarin Printing & Publishing Public Co., Ltd.
- สิง อู่ยหุ. (2543). *ความสัมพันธ์ไทย-จีน เหลียวหลิง แลหน้า*. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Huiyu, S. (2000). *Relationship between Thailand and China*. Bangkok : Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University.
- สุขสมาน วงศ์สุวรรณค์ สติต วงศ์สุวรรณค์ และ บุญยีน ชัยสุโรจน. (2517). *สังคมวิทยาเบื้องต้น*. ลพบุรี : วิทยาลัยครูเทพสตรี.
- Wongsawan, S, Wongsawan, S & Chaisurot, B. (1974). *Introduction to Sociology*. Lop Buri : Thepsatri Rajabhat U.